

ଦୁଇମାତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟୋଗାତି

ସର୍ଗତଃ ଚମ୍ପକଳାଲ ଦାତେର ପୁଣ୍ୟଶ୍ଵର ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ଉତ୍ସମ୍ମୀଳିତ

ସବିତା ଚ୍ୟାଟାଜୀ

ନିବେଦିତ

ଦୁଷ୍ଟମୀତି ପ୍ରଜପତି

ଲାଲିତ ଚିତ୍ରମେର

ମିଷ୍ଟି ଛବି

ଚିତ୍ରନାଟ୍ୟ • ସଂଲାପ • ଶୀତ ରଚନା • ପରିଚାଳନା :: ଶ୍ୟାମ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ

ସଂଗୀତ : ହେଲ୍ପଟ ମୁଖାଜୀ

ଅଧୋଜନା : କୌଶଳ ଚ୍ୟାଟାଜୀ

ବିଧାୟକ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ ରଚିତ “ରାଧା ମଧୁରା ଆଧା ମଧୁରା” ଅବଳମ୍ବନେ । ଆଲୋକଚିତ୍ର ପରିଚାଳନା : କାନାଇ ଦେ ॥ ଚିତ୍ରଗ୍ରହ : ମଧୁ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ ॥ ଶିଳ୍ପିନିର୍ଦ୍ଦେଶନା : ମୌରେନ ମେନ ॥ ସମ୍ପାଦନା : ଅଭିଯ୍ୟନ ମୁଖାଜୀ ॥ ମୃତ୍ୟୁ ପରିକଳନା : ହରବନସ (ପାଗ) ॥ ଶକ୍ତିଗ୍ରହ : ଏମ. ଆର. ପିଲ୍ଲେ, ନବୀନ ଜ୍ଞାବେର ଓ ରଙ୍ଗଜିତ ବିଶ୍ୱାସ ॥ ଅଧାନ କର୍ମନିର୍ଦ୍ଦେଶକ : କମ୍ପଲ ମେନ ॥ ସଂଗୀତ ଶାହିତ୍ୟ : ରବିନ ଚ୍ୟାଟାଜୀ (ଫିଲ୍ମ ସେଟ୍ଟାର) ଓ କୌଶଳ (ମେହୁର ଟୁଡ଼ିଓ) ॥ କ୍ରମଙ୍ଗଜୀ : ଜଗନ୍ନ କୁମାର ଚ୍ୟାଟାଜୀ ଓ ରଙ୍ଗଜିତ ଦର୍ଶକ ॥ ମାଜୁଜଜୀ : କିଷ୍ଣ ଦାମାନୀ ॥ ପ୍ରାଚାର ଉପଦେଶୀ : ଶ୍ରୀପଥନନ୍ଦ ॥ ପ୍ରାଚାର : ନିତାଇ ଦର୍ଶକ ପ୍ରାଚାର ଅନ୍ଧନ : ଏମ. କୋଣ୍ଠାର ॥ ହିତଚିତ୍ର : ସମ୍ରମ ଟୁଡ଼ିଓ (ବୋମେ) ଓ ଏନା ଲାବେଜ ଗୀତରଚନା : ରବିନ୍ ମଧୁରାବ୍ (“ପଥେର ଶୈସ କୋଥାର”), ମୁକୁଳ ଦର୍ଶକ ଓ ଶ୍ୟାମ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ । କର୍ମମଂଗୀତ : କିଶୋରକୁମାର, ହେମପୁଣ୍ୟମୁଖାଜୀ, ରାମୁ ମୁଖାଜୀ ଓ ନୀଲିମା ଚ୍ୟାଟାଜୀ ।

॥ ଚରିତ୍ର ଚିତ୍ରଣେ ॥

କିଶୋରକୁମାର ॥ ତରୁଜା ॥ ସବିତା ଚ୍ୟାଟାଜୀ ॥ ତରମକୁମାର
କାହୁ ରାଯ ॥ କେଷ ମୁଖାଜୀ ॥ ମା : ଶାସ୍ତ୍ରମୁଖ ଚ୍ୟାଟାଜୀ ॥ ଶାସ୍ତ୍ରମୁଖ ଦେ ॥ ଅଶମକୁମାର
ଗୋପଳ ମୁଖାଜୀ ॥ ବିଷ୍ଣୁ ବ୍ୟାନାଜୀ ॥ ପ୍ରବୀର ରାଯ ॥ ସତ୍ୟନ ଚ୍ୟାଟାଜୀ ॥ ଦୀରେନ ଗୋପାମୀ
ମୁକୁଳ ବ୍ୟାନାଜୀ ॥ ଶିବ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ ॥ ଦେବରତ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ॥ ପଦ୍ମା ଦେବୀ ॥ ଭାରତୀ ଦେବୀ
ଚଞ୍ଚିମା ଭାହଙ୍କୁ ॥ ଚନ୍ଦନା ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ ॥ କବିତା ବନ୍ଦ ॥ ରମା ଗୋପାମୀ ॥ ସୁରେଖା ପଣ୍ଡିତ ।

॥ ସହକାରୀବଳ ॥

ପରିଚାଳନାଯା : ଶିବ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରବୀର ରାଯ ଓ ମୋନାମା ଅଧିକାରୀ । ଚିତ୍ରଗ୍ରହ : ଦିଲିପ ମନ୍ତ୍ର ॥ ମାର୍ଗିତେ :
ସମରେଖ ରାଯ, ଅମଲ ମୁଖାଜୀ ଓ ନିରିଲ ମେନ । ସମ୍ପାଦନାଯା : ଶକ୍ତିଗ୍ରହ ପରିଚାଳନାମ୍ବନ୍ଦ
ଶକ୍ତିକୁମାର ॥ ବାହ୍ୟାପନାଯା : ରାମୁ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତରଳମ୍ବନ୍ଦ ॥ ହିମାର ବନ୍ଦମେ : ବିଷ୍ଣୁ ଗାୟକିତ

॥ କୃତ୍ୱତା ସ୍ଥିକାର ॥

ଶ୍ରୀନିତିନ ବ୍ୟାନାଜୀ, ଶାସ୍ତ୍ରମୁଖ ଦାତେ, ଜୁହିକେଶ ମୁଖାଜୀ, କେ. ଏସ. ରେଜା (ଅତିଥି ଚିତ୍ରାଜୀ),
ଅନୁତ ଶାହ (ବିମଳ ରାସ ପ୍ରୋଟାକମନ୍ଦ), ଦୀରେନ ବ୍ୟାନାଜୀ, ଦେବରତ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ, ଶହୁମାର ଦେ,
ହରପନ୍ଦର ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ, ଏମ. ବି. ବି. ଏସ., ଶେଲୀ ବ୍ୟାନାଜୀ ଓ କମଳ ଗୋପାମୀ

ମୋହନ ଟୁଡ଼ିଓ, ଫିର୍ଜିହାନ, ଆସାଉଣ୍ୟ ଟୁଡ଼ିଓ, କେ, ଆମିଫି. ଟୁଡ଼ିଓତେ ଗୃହିତ ଏବଂ
ଫେମାସ ସିଲେ ଲ୍ୟାବରେଟାରୀ (ମହାଲଙ୍କୀ)-ତେ ପରିଦୃଷ୍ଟି ।

॥ ପରିବେଶନା :: ବାଦୀନ୍ତି ପିକଚାସ ॥

ବାଦୀନ୍ତି, ପିକଚାର୍ଦେର ପଶେ ଅଚାର ମିତାଇ ଦସ କର୍ତ୍ତ୍ବ ମନ୍ଦିରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ । ମୁହଁନେ : କିରଣ ପ୍ରିଟାର୍
(ହାଓରା) ॥ ଅନୁଭବରମେ : ଏମ. କୋଣ୍ଠାର ॥ ପରିକଳନା : ଶ୍ରୀପଥନନ୍ଦ

କାହିନୀ

ମଧ୍ୟବିଷ୍ଟ ଘରେର ଛେଲେ କାହୁ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ । ଅବୁବା ମେମା, ଆର ବାଉଝୁଲେ
ଛୁଇ ବୈମାତ୍ରେ ଭାଇ,—ଏହି ନିଯେ ଅଶାନ୍ତିର ସଂମାରେ ଡୁର୍ବୁଲୁ ତରଣିଟାର
ହାଲ କାହୁ କୋନମତେ ବାହିଛେ ।

ଆଇଭେଟ ଫାର୍ମେର ଚାକରୀର ଓପର ଏକ ବଡ଼ଲୋକେର ବାଡ଼ୀର ଖାସେବ
-ଚାକରେର ଛେଲେକେ ଗାନ ଶିଥିସେ, ସର୍ବାକୁଳେ ଶ'ଦେବେକ ଟାକା
ରୋଜଗାର କରେ କାହୁ । ଏହି ମାଣ୍ୟଗ୍ରହାର ବାଜାରେ, ଏତୁକୁ ରୋଜଗାରେ
କାହୁ ଦିଶେହାରୀ ।

ଏହେମ କାହୁର ଏକମାତ୍ର ଆଦି ଅକ୍ରମ ବକ୍ତ୍ର-ବୁଡୋ ଚାଟିଜ୍ଜୋର
ଆଗାନ୍ତକର ମେଶା ହଲ—ଶୀତରଚନା,—ଯଦିଓ ପେଶାତେ ଜହରୀ ।—
ତିନପ୍ରକରେର ଶୋନାଦାନାର କାରବାର ଓପରେ ।

ବୁଡୋ ସ୍ଵପ୍ନ ଦେଖେ, ମେ ଏକଦିନ ଦେଶେ
ମେରା ଶୀତିକାର ହବେ । କାହୁର ସ୍ଵକଟେର
ମାଧ୍ୟମେ ତାର ଗାନ ପ୍ରଚାରିତ ହବେ ଦେଶେ
ଏକ ପ୍ରାପ୍ତ ଥେକେ ଅନ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତେ । ରହୁ
ଦାରିଦ୍ରୋର କୁଟୀପାକେ ମୁହମାନ କାହୁକେ

সে সর্বক্ষণ আশাৰ বাণী শোনায়। ওদিকে কাহু দেখে তাৰ
চাৰদিক অঙ্ককাৰ,—তাৰ ভগতে আশা নেই, ভৱসা নেই, মেহ
নেই,—প্ৰেম নেই।

এ ছেন অবস্থাৰ এক অষ্টম ধটল কাহুৰ জীৰনে। বিফিউজী
কাটৰাব কাপড় কিমতে গিয়ে শৌখিন নাটুকে দলেৱ একদল
মেয়ে তাদেৱ নাটকেৰ মাঝকে “কাহু”ৰ মাম নিয়ে ঐমন মাৰাইক
পৰিষ্ঠিতিৰ অবতাৰণা কৰল যে, বেচাৱৈ কাহুৰ মাথা গেল যুৱে।
মেয়েগুলোকে এডাতে গিয়ে পলায়মান কাহুৰ মাথাৰ লাগল
আঘাত।

সে আঘাতে আগ গেল না কাহুৰ। কিন্তু আঘাতেৰ পৰিণতিতে
যা দীড়াল, তাতে বেচাৱৈ কাহুৰ—‘শ্রাগ ধাক্কিতে সদাই প্ৰাণাঞ্চ
এই প্ৰাণাঙ্কিৰ পৰিষ্ঠিতিৰ পৰিণতি কি হল, তা আগে খেকে
কেনে লাভ কি? পৰ্যায় তা দেখাই বোধ হয় ভাল।

ମୁହଁତ

(୧)

ମୁଖ ନାହିଁ ଶକପାଥୀ ପାକେନା ଝାଚୋ
ମରେ ଦେ କାନ୍ଦିଯା ମରେ ମେ ତାଙ୍କରେ ଶିକଳେତେ

ବେଧେ ନିତେ ଚାଟ୍ ॥

ଶିକଳ ବିଲାମ ଭାଲରେଦେ ଆମ ଦିଆମ ମନ
ଆମେକ ଡାବିଯା ଦେଇ ଦିଆମ ହେ ଜୀବନ
ଶିକଳ ଆମାରେ ଦ୍ୟା ବଳ ପାହୀ

କୋପା ଉଡ଼େ ଯାଏ ।

ଏମନ ପାଥୀ ଚାଟିନ ଆମାର
ତାତି ଆମି ହୁଅଗେର ପାଥୀ
ବେଶେଇ ଧରିଯା ବଳ ସ୍କେବର ପିଞ୍ଜରେ,
ଆମେ ମେଇ ମେଟ ଭାଲ
ଏ ପାଥୀ ତୋ କିମ୍ବର ଥାକେ ତେ ଆକାରେ
ଆମେ ଆମ ସାଥୀ ଆମାର ଲୁଣ ଏ ଜୀବନେ
ଶିରରେ ଏଗେତ ଯଦି ଏନ ତୁ ତମ
ତୋମର ପରଶେ ବୁଝ ଏ ଶିକଳ ମେନ ଛିଢ଼େ ଯାଏ ।

(୨)

ଚଲକି ଚଲକି ମନ ତମ ତମେ ତାଙ୍କାଲେ
ବାଜାରେ ଦିଲାରୀ ତୁମ କେମ ବଳନା ।
କୋପର ଚଲେବ ଲା ଆଧାର ଭରିତେ ତୁମ
ତାମ ପାଗରୀ ଓଠେ କେମ ବଳନା ।

ଏ କେମନ ବଳ ଜଳ ନିତେ ଆମ
ଜଳ ଭାବ ତ ନମ ଛଳ ମନ
କନ କନ କମ୍ବ, କଲଦେବ କାନେ କେମ
ବଳେ ଯାଏ ଜାନେନା ତ କି ଯେ ଚାଯ ମନ
ମୁଖ ମୁହଁ କେମ କଥା ଶୋନେ ନା ।
ତୋମାର ଆମନ ନ ବଳତ କେମ
ବଳର ମେଦେ ରେମ କରନା ତାତ ?
କହାର ଶାନ ଏନ ଆର ଫେଲ ତରୁ
ତୋମାର ଓ ମନ ମେଲ ଦିଲେ ତରୁ
ମନ ମୁହଁ ବୁଝ କଥା ଶୋନେନା ।

(୩)

ଇଟରେକା ! ଇଟରେକା ! ଇଟରେକା !

ଏକ ଦିନ ପରେ ବୁଝ ମିଳାଇଛେ ମେଥେ—ଇଟରେକା
ତେବେଳାକ, ତେବେଲାକ, ତିରିଳକ ତାର,
ଦେଖାଓ ନା କେରାମତି, ମହାମତି ଆର,
ଅଧିମେର କାନ ଧର, ଦାନ ନା ଧାରିଛି, କରେ
କୋଳକାତା ବଦେ ହେବ ପାଗଦାଦ ଦେଖ ।

ଚାକାଟକା ଚାକରୁମ ମାର ଦିଲା କେବା
ବିଚାର କରବ ଆଜ ନିମେ ଦାଢି ପାଇଁ
ହାତେ ରେ ପାଗପିଲି, ଏହି ହେବ କାହ,
ଭିଲେମେର ହାତେ ଦିଲି ପରାପରେ ଭାତ ?
ଭେଦଭିଲି ତିରକଳ ଛଳନାହିଁ ଚଲବେ
ନିମେର ମୋମବାତି ଭଲ ଭଲ ଭଲବେ
କି ଦିଲେ ଯୋକାର ଆଜ ମିଥୋରେ ଥାକା ॥

ରମେଶ କରେ ରାଜା
ମୋର ପଞ୍ଚ ପେଶ କରେ

କରିବ ମେନ ମାଜା ?

ପାହୋଶ ! ବାହ ମାହ କର
କେମ ତୁମ କି ଡିକ୍ଟେଟର ?
ଡିକ୍ଟେଟରୀ ହୁଏ ଏମ ଚଲେ ନାକେ ମାଜା
କି ? ରାଜାର ମାଜେ ହାଇକାରୀ
ହାଇକାରୀ କଥିବାର ମାନେ କି ?

ମାନେ ? ମାନେ ଅଭି ଦୋଜା

ଦୋଜା ଏମ ସଭ୍ୟ ବେ

ରାଜା ଚାଲାର ପରା

ପରାର ହାତେ ପରିବାଚି, ରାଜାର ଚାକାକେ ଟାକା
ବର୍ତ୍ତ ?

ହାଇ ବର୍ତ୍ତ, ବର୍ତ୍ତ, ବର୍ତ୍ତ
ମୋର ବର୍ତ୍ତ ବର୍ତ୍ତ, ତାହି ଆମାଲେଟେ କିମ୍ବ
ହୋଇଲା ହେଡ଼ ପାଇ କର ବର୍ତ୍ତ,
ଏହି ପାଇ କଥା ଶୁଣିଲେ ତୋମର ଚକ୍ର ହେ ତାର,
ମୁହଁମେର ପାଇ ମିଳି କର ଖୁଲେବେ ଧାରା,
ବୁଝେ ତିମିକେଣୀ ବେ
କିନ୍ତୁ ପଞ୍ଚମଳା ମିଳେ
ମୋର ତାଙ୍କର ଲୋକଙ୍କଲେକେ ବନାଯ ଶୁଦ୍ଧବୋକା
ଦୋବା, ତୋବା, ତୋବା ॥

ଜାନରେ,—! ଓଦେର କୌରିକଲାପ ମେଥେ ହୋଦି
ନିଜେଇ ବୋବା ।

ଓଦେର, ଆଇନଟା ଆଯ ମେକିଶାନୀ
କିମେ ପାଓଇ ବୋକାଈନୀ,
ପେଟେର କିମେ ଜାମାଲେ ଦେଇ ଜିବେର ଗୁପର ଛ୍ୟାକା
ଚଲବେ ନା, ଚଲବେ ନା, ଏମନ ଜୁମୁ ଚଲବେ ନା ।
ରାମ ରାହିମେ ରୁନିଯାତେ
ଫକିର ଆମିର ଏକଟ ମାଥେ
ପାକେ ହୁଥେ ହୁଜନାତେ ଏହିଟ ଜେନୋ ପାକା ॥

(୪)

କିନ୍ତୁ ନମ, ଛୋଟ କଥା—
ଏକଟ ବୋଲି ଲେବ କରେ ଯେ ଗାନ ହୁଯେ ଗେଲ ॥

ଏହ ଛୋଟ କଥା !

ଜାମେନା ଜାମେନା ମନ ଜାମେନା
ମେଇ ଥେବ ମନ ଆମାର କଥା ଶୋନେନା ।

ଆମାର ମାଥେ କେତେ ଜିଲାନୀ

ଚଲେଲାମାର ଆମି ଏକ ।

ଚଲାଟ ଆମାର କଥାରେ କିମେ ଧାରା

ବଳନା, ବଳନା, ବଳ ବଳନା

ମେଇ ଥେବ ମନ ଆମାର କଥା ଶୋନେନା ।

ଏକଟ ହେଁ ଯାଏ ଏ ବାତମ ବୁଝ ହେ ଶେ
ମେନ ମେନ ତମ ଥେବ କଥା ହେ ଶେ ଶେ

ତମ କି ଯମନ ବୁଝ ଏନ୍ଦେ ହେଲା ମନ କଥା ହେ ଶେ ।

ଆକାଶ ଭୁଲ୍ଲେ ଭୋଲ୍ଲେ ଭୋଲ୍ଲେ ଭୋଲ୍ଲେ

(୫)

ପୁଟମୁଣ୍ଡ ବୋଲି କୋର,
କିମେଇ ପେତେ ଜୋର,

ଘରେ ନେଇ ଏକମନୀ ଚାଲ

ଏହି ହାତେ ପୁଟମୁଣ୍ଡ ବୋଲି କୋର ।

ଶାନ୍ତି ! ଶାନ୍ତି ! ଏ ଶାନ୍ତି !

ଶାନ୍ତିର ବାଜି ପାଇ ଲିଲା ।

ପାଞ୍ଚଲୋଲେ ମୁଖ ମିଳେ ଶାନ୍ତି

ନିତେ ଯାବେ ଲାଲାର ମିଳିଲି ଓ ଏଟିମା

ଶାନ୍ତିର ବାଜି ପାଇ ଲିଲା ।

ଆରିପିନ୍ ପୋଜାଇ ହାତୁଡ଼ି କାଟେ

ଏହିତେ କାଟେ କାଟେ କାଟେ

ମିଳିଲି ଏକ କାଟିଲାମନୀ

ଲାଲାଟିଲେ ପାଇଲାମନୀ

ଏ କାଟିଲାମନୀ ଏ କାଟିଲାମନୀ

ଏ କାଟିଲାମନୀ ଏ କା

দুর্ছিতি প্রজাপতি

শ্র: কিশোর * তন্তুজা * সবিতা * তরুণ

অসীম * পদ্মা * ভারতী